

‘Speulentere’

Beweegvriendelijk Maastricht

januari 2021

Maastricht Sport
beweegt de stad

Inhoudsopgave

1	De context	1
2	Bewegen en sporten in Maastricht	2
2.1	De sport- en beweegdeelname is gestegen	2
2.2	Stijging niet door toename aantal leden sportverenigingen	2
2.3	Stijging door ongeorganiseerde sport en sporten in de buitenruimte	3
2.4	Verschillen naar wijken en leeftijdsgroepen	4
2.5	Samengevat	5
3	De beweegvriendelijkheid van de Maastrichtse buitenruimte	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Publieke sportaccommodaties	6
3.3	Openbare sport- en speelplekken	7
3.4	Sport-, speel- en beweegruimte	9
3.5	Routes en het buitengebied	10
3.6	De gebruikers aan het woord	11
3.7	Samenvattend	11
4	Ontwikkelingen	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Bevolkingsprognose	13
4.3	Trends in sport en bewegen	13
4.4	Het onderwijs	14
4.5	Het sociale domein	16
4.6	De omgevingsvisie	16
4.7	Lokaal sportakkoord	17
4.8	Bezuinigingen	17
4.9	Aanbieders	18
4.10	Samenvattend	18
5	Van visie naar realiteit	20
5.1	Inleiding	20
5.2	Speerpunt 1: Beweegvriendelijke omgeving IKC's en campus Groene Loper	20
5.3	Speerpunt 2: Behoud/versterken hotspots	22
5.4	Speerpunt 3: Kwaliteitsslag openbare sport- en speelplekken	24
5.5	Speerpunt 4: Open sportparken	25
5.6	Speerpunt 5: Aanhaken bij vergroening	26
5.7	Speerpunt 6: Programmeren in de buitenruimte	27
	Bijlage 1: lijst met gesprekspartners	28
	Bijlage 2: Programmaliijnen Maastricht sport	29

De context

De gemeente Maastricht streeft – in het verlengde van de Omgevingsvisie – naar het verbeteren van de beweegvriendelijkheid van de stad. Daartoe heeft de gemeente het project Beweegvriendelijk Maastricht gestart. Doelstelling van dit project is om de openbare ruimte (nog) geschikter te maken voor bewegen en sporten door de inwoners van Maastricht.

Deze notitie is het Eindrapport Beweegvriendelijk Maastricht. Om te komen tot deze nota zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

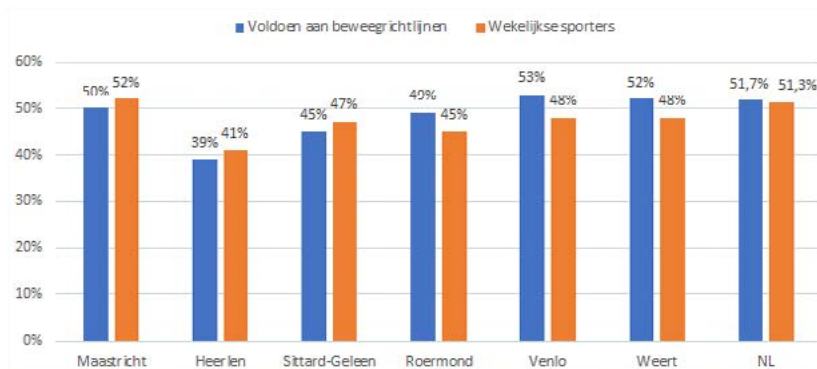
- Het sport- en beweeggedrag van de Maastrichtenaar is uitvoerig in kaart gebracht. Daarbij is gekeken naar het aandeel van de bevolking dat regelmatig sport en beweegt en de verschillen naar wijken en leeftijds-groepen. Er is vooral gekeken naar het gebruik van de openbare ruimte voor sport en bewegen.
- De beweegvriendelijkheid van Maastricht is in beeld gebracht. Nagegaan is of de openbare ruimte voldoende uitnodigend is/over voldoende voorzieningen beschikt voor sporten en bewegen en welke verbeteringen mogelijk zijn.
- De ambities van de gemeente Maastricht op het gebied van verkeer, routes, vergroening en andere aspecten van ruimtelijke ordening zijn door ons in kaart gebracht. Op basis van die ambities is nagegaan welke aan-grijpingspunten er zijn om de komende jaren de beweegvriendelijkheid van de stad te verbeteren.
- Er zijn gesprekken gevoerd met een groot aantal belanghebbenden, zowel binnen het gemeentelijke appa-raat als daarbuiten. Het betreft gesprekken met verschillende disciplines binnen de gemeente Maastricht, georganiseerde en ongeorganiseerde gebruikers van de buitenruimte en maatschappelijke partners van de gemeente op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg.
- Op basis van de verkregen inzichten is vervolgens een concept ontwikkeld voor bewegen en sporten in de openbare ruimte. Dat concept is ingebracht in werkbijeenkomsten en vervolgens vertaald naar concrete voor-stellen en deze nota.

Alhoewel met een groot aantal belanghebbenden gesprekken zijn gevoerd is een minder intensief participatie-traject doorlopen dan oorspronkelijk was bedoeld. De beperkende maatregelen als gevolg van de Coronacrisis hebben het onmogelijk gemaakt om bijvoorbeeld een Sportcafé te organiseren of om bijeenkomsten te organiseren met bewoners van de verschillende Maastrichtse wijken. De uitwerking van de bezuinigingsmaat-regel is in een afzonderlijke nota neergelegd. De buurten worden geïnformeerd en betrokken bij de verdere uitwerking hiervan.

Bewegen en sporten in Maastricht

2.1 DE SPORT- EN BEWEEGDEELNAME IS GESTEGEN

Het gaat goed met het sport- en beweeggedrag van de inwoners van Maastricht. Het percentage inwoners dat wekelijks sport en het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van het RIVM liggen rond het Nederlandse gemiddelde. In vergelijking met andere steden in Limburg, zijn de scores van Maastricht ronduit goed.

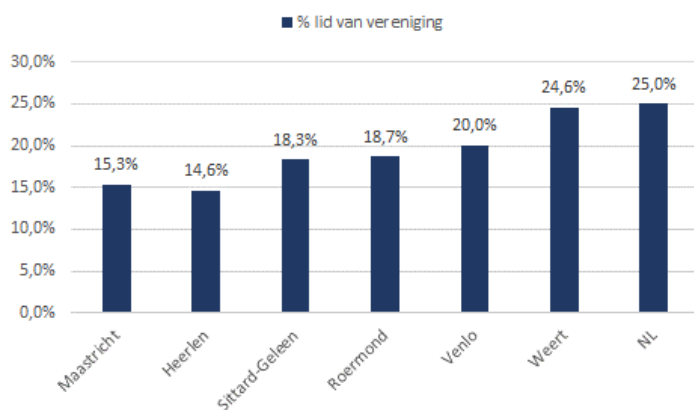

Figuur 1: Sporten en bewegen in Maastricht vergeleken met Limburgse gemeenten en Nederland (Bron: Sport op de Kaart).

De scores van Maastricht zijn opmerkelijk, omdat in het jaar 2010 de sport- en beweegdeelname van de Maastrichtenaren ver onder het landelijke gemiddelde lag. Dat heeft destijds geleid tot de sportnota Mee@bewegen, waarin werd ingezet om meer inwoners van de stad in beweging te krijgen. In die nota zijn ambitieuze doelstellingen geformuleerd en de nota is onlangs, door het Kenniscentrum Sport en Bewegen, geëvalueerd. Die evaluatie heeft laten zien dat de ambitieuze doelstellingen ruimschoots zijn behaald. Maastricht heeft kortom een flinke inhaalslag gemaakt.

2.2 STIJGING NIET DOOR TOENAME AANTAL LEDEN SPORTVERENIGINGEN

De gestegen sport- en beweegdeelname is niet veroorzaakt doordat de inwoners van Maastricht 'en masse' lid zijn geworden van sportverenigingen. In tegendeel, op dat gebied scoort Maastricht ver onder het landelijke gemiddelde en ook lager dan andere gemeenten in Limburg. Het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging bedraagt in Maastricht iets meer dan 15%. Landelijk is dat 25%. Het 'achterblijvende' percentage lidmaatschappen in Maastricht geldt voor alle leeftijdsgroepen en voor alle populaire sporten. Ook zijn er sterke signalen dat vooral de traditionele zalsporten (basketbal, badminton, volleybal en zaalvoetbal) minder leden hebben dan 10 jaar geleden.

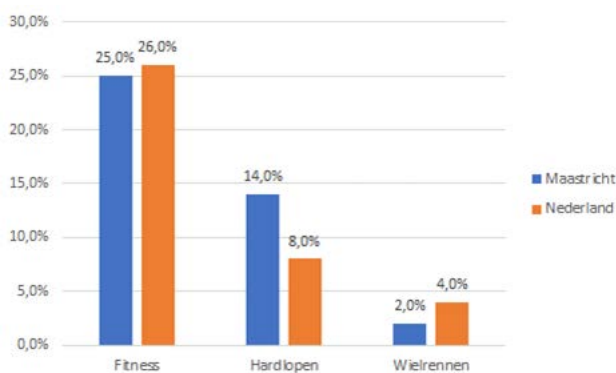

Figuur 2: Percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging in Maastricht, vergeleken met Limburgse steden (Bron: Sport op de Kaart).

2.3 STIJGING DOOR ONGEORGANISEERDE SPORT EN SPORTEN IN DE BUITENRUIMTE

De stijging van de sport- en beweegdeelname in Maastricht in de afgelopen 10 jaar is vooral veroorzaakt doordat:

- Een grote groep inwoners gebruik is gaan maken van het commerciële aanbod van sportscholen en fitnesscentra. Het percentage inwoners van Maastricht dat fitness/aerobics beoefent ligt nagenoeg gelijk aan het landelijke gemiddelde.
- Een grote groep inwoners maakt gebruik van de buitenruimte voor bootcampen, fietsen, hardlopen, skaten en wandelen. Het percentage inwoners van Maastricht dat hard loopt is bijvoorbeeld aanmerkelijk hoger dan landelijk gemiddeld.
- Een groep inwoners beoefent ‘anders georganiseerd’ een sport. Dit zijn bijvoorbeeld vriendenclubs die gezamenlijk badmintonnen, zaalvoetballen, etc.

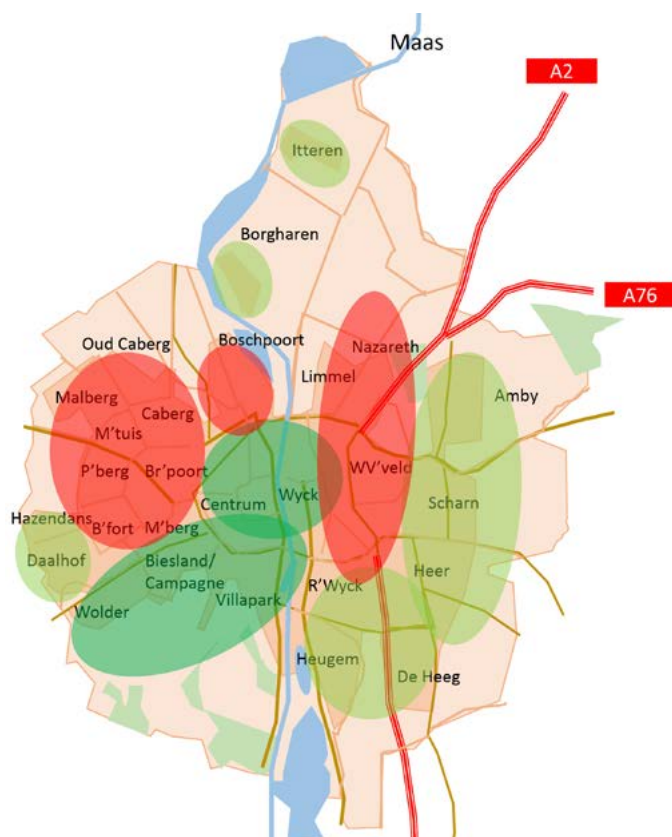

Figuur 3: Ongeorganiseerd sporten door inwoners van Maastricht naar enkele typen sporten (Bron: Sport op de Kaart).

2.4 VERSCHILLEN NAAR WIJKEN EN LEEFTIJDGROEPEN

Op deze – op zichzelf mooie cijfers – valt wel het nodige af te dingen. Stadsbreed gezien kan de sport- en beweegdeelname de toets der kritiek inmiddels goed doorstaan, maar in sommige delen van de stad of voor sommige doelgroepen is dat beslist niet het geval.

Zo zijn er grote verschillen in de sport- en beweegdeelname tussen de verschillende wijken van Maastricht. In sommige wijken is de sport- en beweegdeelname zeer hoog, terwijl in andere wijken de scores zeer laag zijn. Deze verschillen zijn zichtbaar in alle grotere steden en Maastricht is daar geen uitzondering op. In de volgende figuur is dat beeld schematisch naar wijken weergegeven (donkergroen = hoog, licht groen = gemiddeld, rood = laag).

Figuur 4: Sport- en beweegdeelname naar wijken.

Uit de figuur blijkt dat de deelname het hoogst is in het centrum en zuidwest (Sint-Pieter, Jekerdal, Villapark, Biesland, Campagne en Wolder). De deelname is gemiddeld in Daalhof-Hazendans, zuidoost, Amby en Scharn. In de grootste delen van Noordwest en Noordoost is de sport- en beweegdeelname het laagst. Daarbij geldt ook dat:

- In de wijken met de hoogste sport- en beweegdeelname is die deelname de afgelopen jaren het meest gestegen. Met andere woorden, in de wijken waar het in 2010 toch al goed ging is de situatie het meest verbeterd.
- In de wijken met de laagste sport- en beweegdeelname waren de scores in 2010 ook laag en is de deelname de afgelopen jaren eerder gedaald dan gestegen.

Ook voor de grote groep senioren in Maastricht is het beeld niet positief. Voor deze groep inwoners geldt dat de deelname gelijk is aan die van andere gemeenten in Zuid-Limburg (en daarmee laag). In vergelijking met de cijfers van heel Limburg en Nederland blijft de sport- en beweegdeelname in Maastricht ver achter. Deze doelgroep krijgt zoals opgenomen in de Bouwstenennotitie Sport & Bewegen de komende jaren extra aandacht. Maastricht Sport organiseert voor deze doelgroep tal van beweegactiviteiten.

	Maastricht	GGD Zuid-Limburg	GGD Noord-Limburg	Provincie Limburg	Nederland
Voldoen aan beweegrichtlijnen	29,7%	28,8%	41,8%	34,5%	36,9%
Wekelijkse sportdeelname	31,5%	31,1%	36,3%	33,4%	34,8%
NNGB	64,1%	64,9%	75,2%	69,4%	72,1%

Tabel 1: Sport- en beweegdeelname senioren Maastricht vergeleken met de regio en Nederland.
Bron: Kenniscentrum Sport en Bewegen.

2.5 SAMENGEVAT

Samengevat geldt dat Maastricht een indrukwekkende inhaalslag heeft gemaakt op het gebied van sport en bewegen en zich inmiddels kan meten met de rest van Nederland. Die inhaalslag is vooral veroorzaakt doordat het ongeorganiseerd sporten (sporten buiten verenigingsverband) is toegenomen zowel binnen commerciële fitnesscentra als in de buitenruimte. Er is echter sprake van een groeiende tweedeling in de stad op het gebied van sport en bewegen waarbij de verschillen tussen wijken met een lage een hoge deelname zijn toegenomen en ook de groep senioren achterblijft. In de Uitvoeringsnota Sport en Bewegen 2020-2025 wordt daarom gekozen voor een intensievere aanpak in deze wijken en voor de senioren.

De beweegvriendelijkheid van de Maastrichtse buitenruimte

3.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk is vermeld dat sporten en bewegen in de buitenruimte ook in Maastricht een vlucht heeft genomen. In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op deze conclusie. In dit hoofdstuk wordt de beweegvriendelijkheid van de Maastrichtse buitenruimte beschreven aan de hand van de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (KBO). Het KBO is een instrument dat is ontwikkeld door het Mulier Instituut. De beweegvriendelijkheid van alle Nederlandse gemeenten is via dit instrument vergelijkbaar in kaart gebracht en beoordeeld aan de hand van:

- Het aanbod en gebruik van de publieke sportaccommodaties. Daarmee worden de binnensportaccommodaties (gymzalen, sportzalen en sporthallen), de buitensportaccommodaties (sportparken voor atletiek, honk- en softbal, tennis, voetbal, etc.) en de openbare zwembaden bedoeld.
- Het aanbod en gebruik van openbare sport- en speelplekken. Daaronder vallen de speelplekken voor kinderen, jeu de boulesbanen, callesthenicsparken en openbaar toegankelijke schoolpleinen.
- Het aanbod en gebruik van sport-, speel- en beweegruimten. Dit zijn alle voorzieningen in de openbare ruimte die gebruikt kunnen worden voor sport en bewegen zoals openbaar groen, parken en water.
- De routes voor wandelen, hardlopen, fietsen, wielrennen en mountainbiken.
- Het buitengebied zoals bos, heide, natuurgebieden, et cetera.

De resultaten van deze analyse worden in dit hoofdstuk samengevat beschreven.

3.2 PUBLIEKE SPORTACCOMMODATIES

Het aanbod van publieke sportaccommodaties is in Maastricht kleiner dan in gemeenten met een vergelijkbare omvang. Dat geldt zowel voor het aanbod van de binnensportaccommodaties, als voor de buitensport als voor het zwemmen. Voor elk van dit type accommodaties geldt dat het aanbod, per 10.000 inwoners, in Maastricht lager is dan te doen gebruikelijk.

Het enkele feit dat het aanbod van publieke sportaccommodaties lager is dan te doen gebruikelijk, betekent niet automatisch dat het aanbod onvoldoende is. Immers, het daadwerkelijke gebruik van de accommodaties is daar een veel betere indicator van. Als met deze bril wordt gekeken naar de publieke sportaccommodaties, dan moeten de volgende conclusies worden getrokken:

- Het gebruik/de bezetting van de binnensportaccommodaties in Maastricht is laag. De bezetting van het merendeel van de accommodaties is onvoldoende tot matig, ondanks het sluiten van 9 gymzalen naar aanleiding van het raadsbesluit Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties van 2015. De achterblijvende bezetting is echter niet verwonderlijk omdat binnensportaccommodaties vooral een functie vervullen voor het bewegingsonderwijs en voor verenigingen (de zaalsporten). Het aantal leerlingen in het basisonderwijs is in Maastricht relatief laag. Dit komt doordat het aandeel schoolgaande kinderen als percentage van de bevolking in Maastricht laag is. Relatief weinig schoolgaande kinderen betekent ook direct relatief weinig

Figuur 5: Het aanbod van publieke sportaccommodaties in Maastricht.

gebruik van binnensportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs. Voor de binnensportverenigingen is in het vorige hoofdstuk al aangegeven dat het animo onder de Maastrichtse bevolking voor deze sporten achterblijft. In de nota Tweede Tranche Binnensportaccommodaties, die medio 2021 verschijnt, wordt nader ingegaan op vraag en aanbod van binnensportaccommodaties.

- Eenzelfde conclusie geldt – zij het in iets mindere mate – voor de buitensport. Ook hier is sprake van onderbezetting vooral als het gaat om tennisaccommodaties.
- Het gebruik van het Geusseltbad is – na een lastige aanlooperperiode – beduidend hoger dan de eerdere prognoses.

Kortom, Maastricht heeft minder sportaccommodaties, maar beslist niet te weinig. Sterker nog, voor de binnensport geldt inmiddels dat er nog steeds sprake is van overcapaciteit.

Andere in het oog springende kenmerken van de publieke sportaccommodaties zijn:

- Het aanbod van binnensportaccommodaties is traditioneel en veelal verouderd. De accommodaties zijn slechts beperkt geschikt voor vormen van recreatief medegebruik en voor eigentijds bewegingsonderwijs.
- De functie van de sportparken is nog grotendeels beperkt tot de verenigingen die vast gebruik maken van de accommodatie. Vier parken vervullen een bredere functie (Jekerdal, Geusselt, West en Heugem), de overige parken niet. De bredere functie van de vier genoemde parken heeft nog niet de omvang die met het spreidingsbeleid buitensportaccommodaties van 2008 was beoogd.

3.3 OPENBARE SPORT- EN SPEELPLEKKEN

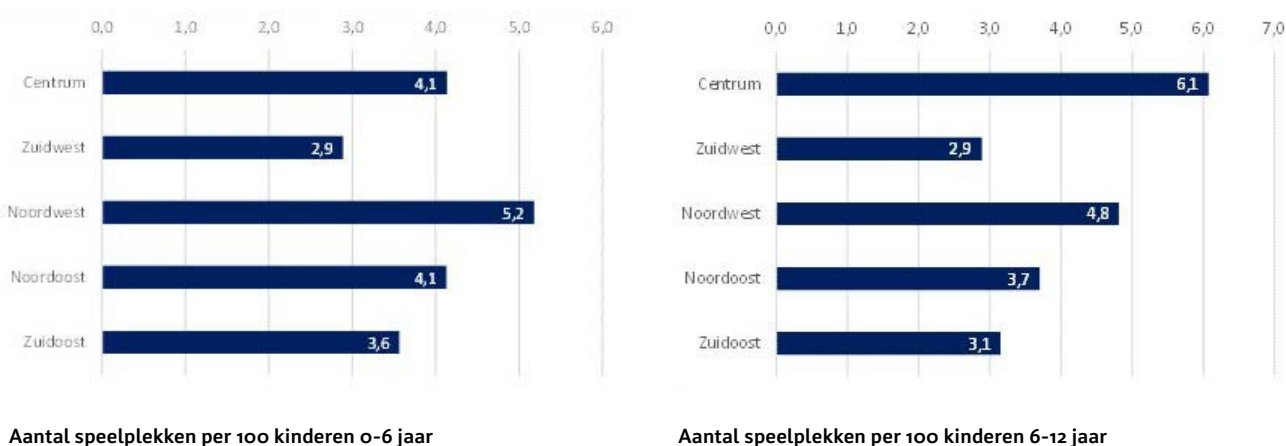
Aanbod en spreiding

Maastricht beschikt over een groot en fijnmazig gespreid aanbod van speelplekken. Enkele kerncijfers:

- Voor de kinderen in de leeftijd van 0 tot 6 jaar is er één speelplek per 26 kinderen aanwezig.
- Ditzelfde aantal geldt ook voor de kinderen in de leeftijdsgroep 6 tot 12 jaar.
- Deze speelplekken zijn redelijk evenwichtig gespreid over de stad, waarbij geldt dat het aanbod in de stadsdelen Noordwest en Noordoost iets groter is dan in de andere wijken. Vanuit beweegstimulering geredeneerd (juist in die stadsdelen is de beweegdeelname het laagst) is het iets grotere aanbod in Noordwest en Noordoost goed verdedigbaar. Dit neemt niet weg dat er grote vraagtekens kunnen worden gezet bij de spreiding als wordt ingezoomd op wijkniveau. In enkele wijken is het aanbod te klein (bijvoorbeeld in delen van Limmel, delen van Wolder en Scharn). Er zijn echter veel meer wijken waar aanbod en spreiding ‘teveel van het goede’ zijn. In die gebieden zijn meerdere speelplekken, vaak op en steenworp afstand van elkaar gevestigd.

- Voor de tieners (12 tot 18 jaar) is er één locatie per 40 tieners aanwezig. Voor deze locaties geldt dat deze minder gespreid zijn over de stad, maar dat is ook bewust beleid (de groep is immers mobieler).
- De inwoners zijn over het algemeen tevreden over het aanbod van speelplekken, zowel in aantal als in kwaliteit.

Er zijn kortom (meer dan) voldoende speelplekken in Maastricht aanwezig.

Figuur 6: Aanbod speelplekken naar leeftijdsgroep en stadsdelen.

Kwaliteit en functionaliteit

Voor wat betreft de kwaliteit moeten andere conclusies worden getrokken. Daarmee wordt niet bedoeld op de technische kwaliteit. De technische kwaliteit is goed op orde. De speelplekken worden goed onderhouden en gemiddeld is de resterende levensduur van de toestellen nog 9 jaar. Ook de inwoners van Maastricht (Bron: Buurtmonitor), zijn tevreden over de technische kwaliteit.

Kwaliteit heeft echter ook andere dimensies. Bij kwaliteit moet ook worden gekeken naar de mate waarin de speelplekken voldoende uitnodigend zijn, de mate waarin de speelplekken over voldoende variatie aan toestellen beschikken en de mate waarin de verschillende grondvormen van bewegen worden aangeboden (belangrijk voor de motorische ontwikkeling van kinderen). Als met deze bril wordt gekeken naar de speelplekken, dan moeten de volgende conclusies worden getrokken:

- Maastricht beschikt over teveel speelplekken met slechts enkele toestellen, die weinig uitnodigend zijn, weinig speelwaarde hebben, weinig bijdragen aan de motorische ontwikkeling van kinderen en weinig ontmoetingswaarde hebben. In vrijwel alle wijken van Maastricht zijn dergelijke kleinschalige en beperkt functionele speelplekken aanwezig, maar grote aantallen treffen we vooral aan in Amby, Belfort, Brusselse Poort, Daalhof, De Heeg, Malberg, Malpertuis, Pottenberg en Wittevrouwenveld.
- In Maastricht zijn eigenlijk te weinig aantrekkelijke speelplekken aanwezig, die voldoende variatie en uitdaging bieden.
- Maastricht beschikt over relatief weinig schoolpleinen die ook na schooltijd toegankelijk zijn voor bewegen en spelen.

Voor wat betreft de sportplekken voor tieners en jong volwassenen (calisthenics, skateparken, etc), geldt eveneens dat sprake is van een goede spreiding over de stad. Knelpunten die daar in het oog springen:

- Een aantal van deze voorzieningen is gevestigd op een sportpark (publieke sportaccommodatie), maar zijn niet altijd openbaar toegankelijk. Zo is de calisthenics voorziening in Jekerdal gevestigd bij de atletiekbaan op het sportpark Jekerdal, die niet voor iedereen toegankelijk is.
- Veel van deze voorzieningen worden goed tot zeer goed gebruikt (Griend, Kennedybrug, Stadspark) en zijn inmiddels aan vervanging toe. Sprekende voorbeelden daarvan zijn de calisthenics in het Stadspark en de skatevoorziening onder de Kennedybrug.

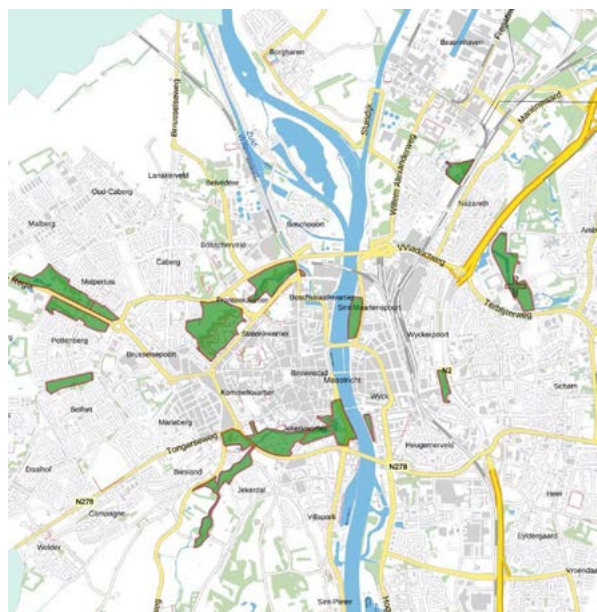
Voor senioren geldt dat – gespreid over de stad – een groot aantal jeu de boulesbanen is gerealiseerd, die over het algemeen slechts mondjesmaat gebruikt worden.

3.4 SPORT-, SPEEL- EN BEWEEGRUIMTE

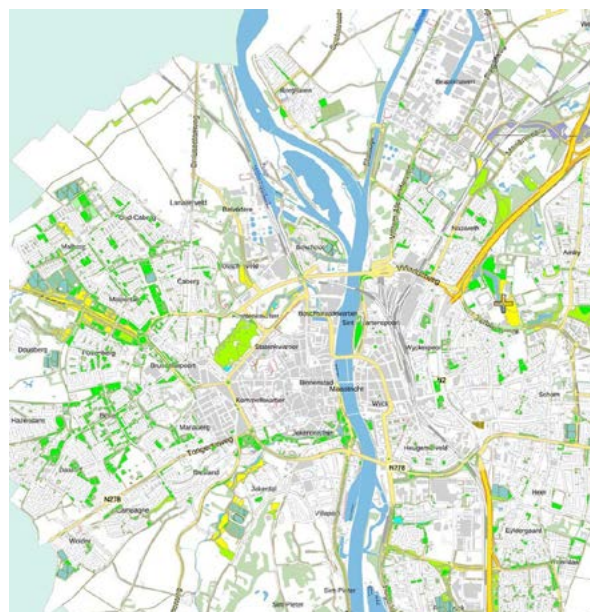
Maastricht beschikt over een behoorlijk areaal aan openbaar groen, parken en water, dat ook geschikt is voor sport en bewegen. In de eerste plaats zijn er de ‘officiële’ parken. De meeste parken liggen rondom het centrum, maar bijvoorbeeld ook aan beide kanten van de Via Regia, bij de Geusselt, etc. De parken worden intensief gebruikt voor sport en bewegen. Zowel individuele sporters als groepen (al dan niet georganiseerd) maken op grote schaal gebruik van de parken. Enkele cijfers:

- Het stadspark wordt minstens 600 uur op jaarbasis gebruikt voor bootcamp-activiteiten, georganiseerd door enkele commerciële aanbieders (Bootcamp Maastricht en Fit Maastricht). Naast het gebruik voor bootcamp vinden er yogalessen plaats, Tai Chi, zwangerschapstrainingen, et cetera. Voeg daarbij het gebruik van het calisthenicspark en het beeld is compleet. Het Stadspark is uitgegroeid tot één van de beste bezette sport-accommodaties van Maastricht.
- Andere ‘hotspots’ voor bewegen in de buitenruimte zijn bijvoorbeeld de Geusselt en de Sint Pietersberg.

Naast de parken beschikt de stad over openbaar groen, met een spreiding over de hele stad

Parken

Openbaar groen

Figuur 7: Aanbod van parken en openbaar groen in Maastricht.

Als laatste is er het water. Het betreft de Maas, de Zuid Willemsvaart en het Albertkanaal. Deze laatste ligt weliswaar in België, maar wordt ook gebruikt door inwoners van Maastricht. De Maas wordt gebruikt door enkele watersportverenigingen. Dat gebruik is veelal recreatief van karakter, maar ook voor de roeisport door MWC. De Maas wordt ook steeds vaker gebruikt door triatleten. Deze laatste groep maakt vooral gebruik van de plassen aan de oevers van de Maas voor trainingen ‘open water zwemmen’. Aan de noordzijde van de stad wordt de Zuid Willemsvaart intensief gebruikt door de studentenroeivereniging MSRV Saurus, voor wedstrijd-roeien en voor topsport.

In de volgende figuur is een heatmap van het gebruik van het water weergegeven door duursporters. Deze heatmap geeft aan welke delen van kanalen en rivier de afgelopen twee jaar intensief zijn gebruikt door Strava-gebruikers. Strava is een app die veel door duursporters wordt gebruikt (hardlopers, wielrenners, roeiers

en triatleten). De plekken die oplichten op de heatmaps zijn de plekken die intensief worden gebruikt door watersporters. De figuur laat overduidelijk het gebruik zien van de Maas voor roeien en zwemmen. Ook het Zuid Willemskanaal aan de noordzijde wordt intensief gebruikt.

Figuur 8: Heatmap watersport in de Maas.

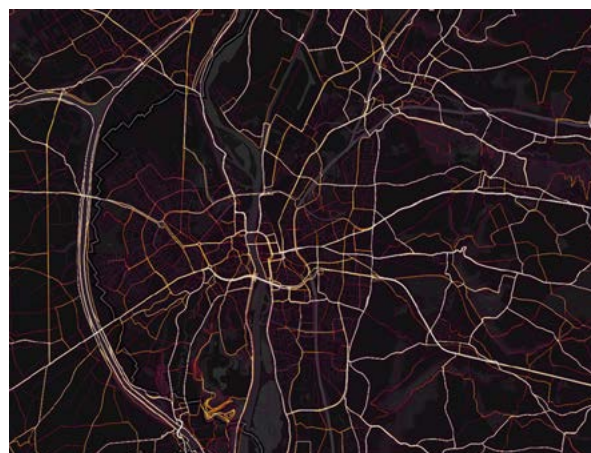
3.5 ROUTES EN HET BUITENGEBIED

Het buitengebied rondom de stad en de routes binnen en door het buitengebied, zijn in Maastricht van de buitencategorie. De stad wordt omringd door natuurgebieden (de Sint Pietersberg in het zuidwesten, de oevers van de Maas zowel aan de noord als zuidkant van de stad en het Mergelland aan de oostzijde), waarvan de beweegvriendelijkheid zeer goed te noemen is. Elk van deze gebieden beschikt over een uitgebreid netwerk van routes voor wandelen, hardlopen, mountainbiken en wielrennen. Tal van initiatieven (knopen lopen, fietsknooppunten, ommetjes) hebben die routestructuur de afgelopen periode nog verder versterkt.

In de volgende heatmaps is het gebruik van de routes en het buitengebied weergegeven. De heatmap aan de linkerkant geeft een beeld van de veel gebruikte routes voor het hardlopen, die aan de rechterzijde voor fietsen/wielrennen.

Heatmap hardlopen

Heatmap wielrennen

Figuur 9: Heatmaps hardlopen en wielrennen in Maastricht

Uit de figuren blijkt:

- De populaire routes voor het hardlopen zijn de Sint Pietersberg, de beide oevers van de Maas aan de Zuidkant van Maastricht, De Groene Loper, de atletiekbaan op Sportpark Jekerdal en de banen op sportparken West en De Geusselt.
- Voor het fietsen/wielrennen worden vooral de routes vanuit de stad naar het Heuvelland en natuurlijk het Heuvelland zelf gebruikt. Ook de fietspaden langs het Albertkanaal zijn populaire routes.

Overigens geldt dat in de Omgevingsvisie Maastricht 2040 uitvoerig wordt ingegaan op de mogelijkheden om routes verder te versterken, zowel binnen de stad als vanuit de stad naar het buitengebied.

3.6 DE GEBRUIKERS AAN HET WOORD

In het kader van dit project zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van verschillende gebruikersgroepen van de openbare ruimte. Het betreft watersport- en roeiverenigingen, hardloopgroepen, UM Sport, organisatoren van bootcampactiviteiten, mountainbikeclub, et cetera.

Uit deze gesprekken komt het volgende beeld naar voren:

- De gebruikersgroepen zijn (meer dan) tevreden over de beweegvriendelijkheid en mogelijkheden die de openbare ruimte biedt voor hun activiteiten.
- De gebruikersgroepen verwachten allen dat het aantal deelnemers/activiteiten zal groeien.
- De gebruikersgroepen hebben niet of nauwelijks wensen of eisen ten aanzien van verbetering van de beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte. De wensen blijven beperkt tot verlichting in de parken en drainage.
- Eén vertegenwoordiger pleit voor het meer investeren in nieuwe, opkomende urban sports, ten kosten van investeringen in de krimpende traditionele verenigingssporten.

3.7 SAMENVATTEND

Samenvattend geldt dat de beweegvriendelijkheid van Maastricht over het algemeen op orde is. De stad en het buitengebied beschikken over veel voorzieningen en mogelijkheden voor sport en bewegen.

Aspect	Oordeel	Toelichting
Publieke sportaccommodaties	+/-	Overcapaciteit van binnensport en tennis, nog te veel een traditioneel aanbod waarbij medegebruik nog te beperkt is.
Speelplekken	+	(Meer dan) voldoende capaciteit, kwaliteit en functionaliteit laat soms te wensen over.
Sport-, speel- en beweegruiimte	+	Ruim aanbod van openbaar groen, parken en water. Overduidelijke enkele 'hotspots' waar zeer veel gebruik van wordt gemaakt.
Routes en het buitengebied	++	Stad wordt omringd door natuur met ruime mogelijkheden voor sport en bewegen

Tabel 2: Samenvattend oordeel beweegvriendelijkheid Maastricht.

Deze conclusie houdt niet in dat de beweegvriendelijkheid niet kan verbeteren. Verbeteringen zijn wel degelijk mogelijk en moeten worden gezocht in

- Publieke sportaccommodaties:
 - > Het meer openbaar maken van sportparken, althans de sportparken die zich qua ligging en voorzieningen lenen voor een brede functie. Dat zijn De Geusselt, Sportpark West, Jekerdal, Scharn en Heugem.
 - > Het deels ombouwen – in samenhang met de huisvestingsplannen voor Primair en Voortgezet Onderwijs – van de traditionele binnensportaccommodaties naar accommodaties die ook geschikt zijn voor meer eigentijdse vormen van bewegen en medegebruik (waarover in het volgende hoofdstuk meer).
- Speelplekken
 - > Het verminderen van het aantal speelplekken en tegelijkertijd opwaarderen van een aantal speelplekken.
 - > Het meer openbaar maken van schoolpleinen en het verbeteren van de beweegvriendelijkheid van die schoolpleinen.
- Sport-, speel- en beweegruimte
 - > Ruim baan bieden (voor zover nog niet het geval) aan het sportieve medegebruik van parken, openbaar groen en water.
 - > Het onderhouden/recoveren van de meest intensief gebruikte hotspots (stadspark, e.o.).
- Routes en het buitengebied
 - > Het versterken van de routes in samenhang met de ontwikkelrichting van de omgevingsvisie (waarover in het volgende hoofdstuk meer).
 - > Aanhaken bij de ambities voor vergroening van de stad.

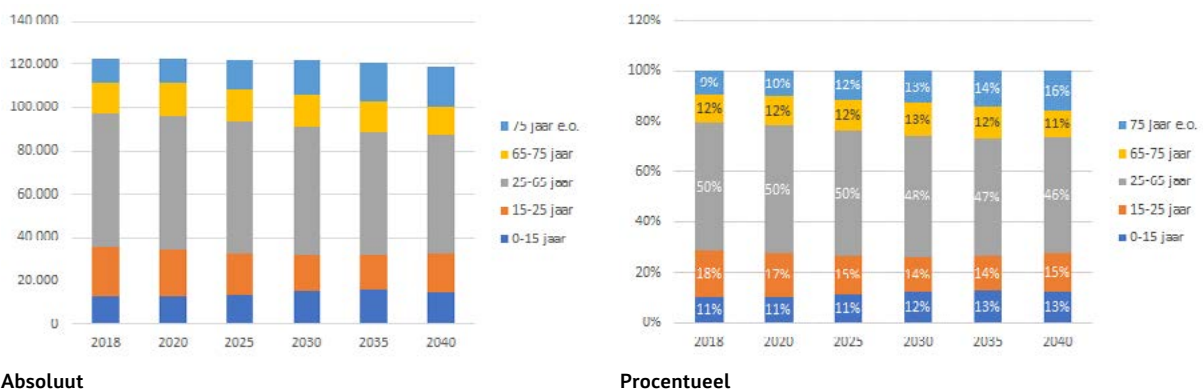
Ontwikkelingen

4.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk zijn de kwaliteiten van de buitenruimte voor sport en bewegen beschreven. Daaruit is een positief beeld ontstaan over de beweegvriendelijkheid van Maastricht. In dit hoofdstuk worden enkele ontwikkelingen beschreven die hun effect zullen hebben op de mogelijkheden en op het gebruik van de buitenruimte voor sport en bewegen. Achtereenvolgens komen de bevolkingsprognoses aan bod, trends en ontwikkelingen in de sport, ontwikkelingen in het onderwijs en ruimtelijke ontwikkelingen. Bij dat laatste onderwerp wordt vooral ingegaan op de aangrijpingspunten die de omgevingsvisie biedt voor het verbeteren van de beweegvriendelijkheid van Maastricht.

4.2 BEVOLKINGSPROGNOSE

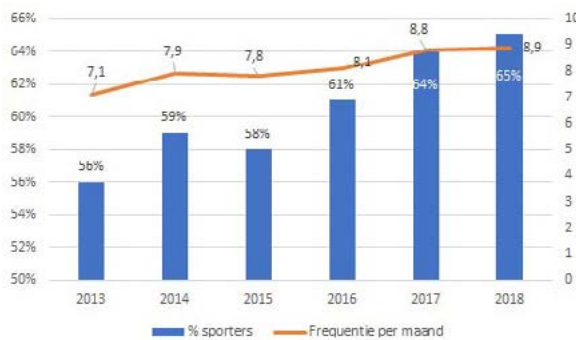
Het aantal inwoners van de gemeente Maastricht zal de komende jaren naar verwachting iets dalen. Op dit moment bedraagt het inwoneraantal bijna 123.000. Dat aantal zal in het jaar 2040 gedaald zijn tot bijna 119.000. Verwacht wordt dat de groep 0 tot 10-jarigen iets zal toenemen en dat de groep tieners en jong volwassenen iets zal krimpen. De grote wijzigingen worden voorzien bij de groep senioren (65 jaar en ouder). Die groep zal zowel in absolute zin als procentueel fors toenemen. De groep 25 tot 65-jarigen zal stevig krimpen. In de volgende figuur zijn deze ontwikkelingen schematisch weergegeven.

Figuur 10: Bevolkingsprognose gemeente Maastricht.

4.3 TRENDS IN SPORT EN BEWEGEN

Nederlanders worden steeds sportiever. In heel Nederland zien we dat de sport- en beweegdeelname toeneemt. Het percentage Nederlanders dat sport bijvoorbeeld, is vanaf 2013 fors gestegen en ook het gemiddelde aantal keren per maand dat wordt gesport is toegenomen. Tegelijkertijd zijn de voorkeuren van Nederlanders op het gebied van sport en bewegen veranderd. Nederlanders sporten vaker individueel en minder in groepsverband, willen sporten op momenten waarop het hen uitkomt en voelen zich minder aangetrokken tot sporten in verenigingsverband. Hiernavolgend worden de belangrijkste cijfers over deze ontwikkelingen weergegeven.

Figuur 11: Sportdeelname inwoners Nederland.
Bron: NOC*NSF 2019: Zo Sport Nederland, trends en ontwikkelingen in sportdeelname (2013-2019)

De stijging van de sport- en beweegdeelname in Nederland komt volledig voor rekening van het ongeorganiseerd sporten (het sporten buiten verenigingsverband). De vijf meest populaire vormen van sporten en bewegen in Nederland zijn inmiddels allen ongeorganiseerde sporten (fitness (individueel, binnen), wandelen, zwemmen, hardlopen en fietsen). In de top 10 staat op dit moment slecht één georganiseerde sport, namelijk voetbal (op plaats 6). De ‘stijgers en dalers’ van de afgelopen jaren geven eenzelfde beeld. De top 10 geeft ook het belang weer van de buitenruimte. De nummers 2 tot en met 5 zijn allen sport- en beweegactiviteiten die in de buitenruimte plaatsvinden.

De toenemende rol van het ongeorganiseerd sporten blijkt ook uit het percentage Nederlanders dat lid is van een sportvereniging waarvan de sportbond is aangesloten is bij het NOC*NSF. Dat percentage is in de periode 2013 tot en met 2018 gedaald van 27% naar 25%. Dat houdt in dat nog steeds miljoenen Nederlanders in verenigingsverband sporten, maar dat nog veel meer Nederlanders ongeorganiseerd (zijn gaan) sporten en bewegen.

In hoofdstuk 2 van deze notitie is een beeld geschetst van het sport- en beweeggedrag van de inwoners van Maastricht. Daaruit bleek dat deze ontwikkelingen ook in Maastricht spelen. De Maastrichtenaar sport en beweegt meer dan 10 jaar geleden, maar die stijging is vooral veroorzaakt door fitness en door sporten en bewegen in de buitenruimte. De verwachting is dat die ontwikkeling de komende jaren zal doorzetten. De openbare ruimte is op dit moment al één van de belangrijkste sportaccommodaties van Maastricht en dat belang zal verder toenemen. Het lijkt er sterk op dat de Coronacrisis deze ontwikkeling verder heeft versneld.

4.4 HET ONDERWIJS

Er speelt een aantal ontwikkelingen binnen het onderwijs in Maastricht dat van belang is voor de beweegvriendelijkheid van de stad en voor sport en bewegen in de buitenruimte. Die ontwikkelingen zijn:

Primair Onderwijs/IKC-ontwikkeling

De afgelopen jaren is het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd sterk afgenomen. De daling is inmiddels achter de rug, maar heeft geleid tot een overmaat aan basisscholen in de stad. Om die reden hebben de gemeente Maastricht en de schoolbesturen een Integraal HuisvestingsPlan (IHP) voor het primair onderwijs opgesteld dat in december vorig jaar door de gemeenteraad is vastgesteld. Centraal in het IHP staat de ontwikkeling om te komen tot een toekomstbestendige infrastructuur van Integrale KindCentra (IKC). Samengevat wordt in het IHP een vermindering van het aantal schoollocaties voorgesteld en tegelijkertijd een opwaardering van de resterende locaties tot IKC's (voor zover nog niet het geval). Deze transitie leidt ertoe dat de komende jaren locaties komen te vervallen en dat locaties moeten worden gerenoveerd of dat vervangende nieuwbouw moet plaatsvinden.

In de volgende figuur is schematisch weergegeven welke veranderingen in het IHP Primair Onderwijs worden voorgesteld.

Figuur 12: Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs

Voortgezet onderwijs

Ook voor het Voortgezet Onderwijs is een IHP in de maak. Het duurt nog enige tijd voordat dit IHP wordt afgerond, echter de contouren van het toekomstige aanbod van VO-scholen in Maastricht tekenen zich inmiddels af. Verwacht mag worden dat de locaties Bonnefantien en Bernard Lievegoed gehandhaafd blijven. Ook is er een reële mogelijkheid dat gekomen gaat worden tot een nieuwe school (Campus) voor het Sint Maartenscollege en Porta Mosana aan De Groene Loper.

Bewegingsonderwijs

Tegelijkertijd met de ontwikkelingen van het aantal schoollocaties ontwikkelt zich de visie op bewegen en sporten binnen het onderwijs. Binnen het Primaire Onderwijs bijvoorbeeld zijn/worden de bewegingslessen anders ingericht dan in het verleden. De veranderingen kunnen als volgt worden samengevat:

- Van klassikaal onderwijs, naar kleinere groepen die tegelijkertijd verschillende beweegvormen en beweeglijnen beoefenen.
- Van uitsluitend de verplichte klokuren in de gymzaal, naar ook bewegen op andere momenten en andere locaties (bijvoorbeeld spelend leren, buiten).
- Van de traditionele sporten naar ook meer moderne sporten zoals free runnen, survival, et cetera.
- Maastricht Sport speelt met haar sport- en bewegingsstimuleringsprogramma's voor kinderen in op deze ontwikkelingen.

Ook binnen het Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Beroepsonderwijs zijn deze veranderingen zichtbaar. De veranderende kijk op bewegen en sporten heeft ook gevolgen voor de behoefte aan sportaccommodatie. Gymzalen, met hun traditionele belijning en traditionele toestellen zijn onvoldoende functioneel om deze visie goed te kunnen ondersteunen. Scholen streven naar meer eigentijdse binnensportaccommodatie en vooral ook naar gebruik van de buitenruimte op en rond de scholen. De ambitie is om de schoolpleinen beweegvriendelijk in te richten en openbaar te maken, de directe omgeving beweegvriendelijker te maken en de routes van en naar school uitnodigend te maken voor wandelen of fietsen naar school. Het spreekt haast voor zich dat het aanhaken bij deze ontwikkelingen de beweegvriendelijkheid van de stad

kan verbeteren. In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat openbare en aantrekkelijk ingerichte schoolpleinen en minder traditionele binnensportaccommodaties een gewenste ontwikkelrichting zijn. Aanhaken bij de ontwikkelingen in het onderwijs kunnen dit wensbeeld dichterbij brengen.

Figuur 13: Enkele voorbeelden van eigentijds beweegaanbod in en rondom scholen.

4.5 HET SOCIALE DOMEIN

Maastricht Sport zet in haar Uitvoeringsnota Sport en Bewegen 2020-2025 stevig in op het sociale domein. Doelstelling is om sport en bewegen – nog meer dan nu het geval – in te zetten als middel om de participatie te verhogen en de gezondheidssituatie van inwoners van Maastricht te verbeteren. Daarbij wil Maastricht Sport vooral inzetten op de wijken waar de sport- en beweegdeelname achterblijft en nauw samenwerken onderwijs, welzijn, zorg en collega's binnen het sociale domein.

Een versterkte inzet van sport en bewegen binnen het sociale domein heeft gevolgen voor publieke sportaccommodaties en de buitenruimte. Die gevolgen zijn:

- De behoefte aan laagdrempelige accommodatie in de directe nabijheid van de woonomgeving neemt toe. Laagdrempeligheid is een verzamelterm voor nabijheid ten opzichte van de woonomgeving, barrièrevrij, toegankelijke tarieven en ontmoetingsruimte.
- De laagdrempeligheid kan worden vormgegeven in wijkcentra en buurthuizen, maar ook in binnen- of buitensportaccommodaties. De wenselijke accommodatievorm lijkt sterk op de accommodatie die gewenst wordt voor de huisvesting van het moderne bewegingsonderwijs.

4.6 DE OMGEVINGSVISIE

Onlangs heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie Maastricht 2040 vastgesteld. Doel van deze omgevingsvisie is om de kwaliteit van leven van de inwoners te verbeteren door investeringen in duurzame ontwikkeling van de stad en de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie is tot stand gekomen door middel van een uitvoerig participatietraject met bedrijven, maatschappelijke instellingen en inwoners.

Sport- en beweegfaciliteiten, in combinatie met programma's die het sporten en bewegen stimuleren, zijn nadrukkelijk een onderdeel van de omgevingsvisie. De visie zet onder meer in op een beweegvriendelijke omgeving die bestaat uit:

- voorzieningen en plekken in de openbare ruimte waar mensen spelen, bewegen, sporten, ontmoeten en zich verplaatsen, en
- waarin gebruikers worden gestimuleerd (o.a. door een activiteitenaanbod) zich actief te verplaatsen en bewegen, te spelen en te sporten; en
- waar aan de voorzieningen een activiteitenaanbod is gekoppeld, zodat de voorziening duurzaam gebruikt wordt.

In de omgevingsvisie wordt een aantal ambities op hoofdlijnen uitgewerkt dat aangrijpingspunten biedt voor de verbetering van de beweegvriendelijkheid van Maastricht, waarmee hoofdstuk 3 van deze notitie is geëindigd. Die ambities zijn:

- In de Omgevingsvisie wordt ingezet op meer lopen en fietsen in en rondom de stad. Concrete ambities zijn:
- Het verbinden van Borgharen en Itteren met de rest van de stad en tevens het stimuleren van het recreatief gebruik van Noord-Maastricht.
- Nieuwe verbinding over de Maas voor voetgangers, fietsers en mogelijk openbaar vervoer.
- Het verbeteren van de oversteek over het spoor om op die manier de oost-west verbindingen in de stad te verbeteren.
- Het herstellen van de oude singelstructuren door vergroening, aangepaste inrichting en verbeteren oversteekbaarheid.
- De Omgevingsvisie zet ook in op het versterken van een aantal levendige gebieden en levendige routes. Genoemd worden Brightlands, Centrum Oost, Geusselt, Sphinxkwartier en Brusselse Poort.
- Spreiding en handhaving van ontmoetingsplekken.
- Versterking van groenstructuur vooral aan de oevers van de Maas zowel in Noord-Maastricht als Zuid Maastricht.

4.7 LOKAAL SPORTAKKOORD

In navolging van het Nationaal Sportakkoord is in Maastricht een Lokaal Sportakkoord opgesteld. Sport- en beweegaanbieders (verenigingen en commerciële aanbieders), maatschappelijke organisaties, zorginstellingen, onderwijs en gemeente zijn in de afgelopen maanden met elkaar in gesprek gegaan om ambities en uitdagingen te bespreken en concrete ideeën uit te wisselen.

Het Lokaal Sportakkoord Maastricht is tot stand gekomen door middel van een intensief participatietraject. Bij de startbijeenkomst bijvoorbeeld, die op 25 september 2019 heeft plaatsgevonden, waren ruim 85 geïnteresseerde vertegenwoordigers aanwezig. Tijdens de vervolgbijeenkomsten waar we met de deelakkoorden aan

de slag zijn gegaan, waren gemiddeld 20 vertegenwoordigers aanwezig per deelbijeenkomst. Gedurende het proces is er een klankbordgroep geformeerd bestaande uit een afvaardiging van de verschillende sectoren. De klankbordgroep diende als sparringpartner voor de formateur bij de totstandkoming van dit akkoord. Centrale doel van het sportakkoord is om meer Maastrichtenaren een leven lang met plezier te laten sporten en bewegen. Het Lokaal Sportakkoord is onlangs vastgesteld.

4.8 BEZUINIGINGEN

De gemeente heeft onlangs besluiten genomen over ombuigingen. Eén van de onderwerpen waar de gemeente op wil bezuinigen betreft de openbare sport- en speelplekken. Het besluit behelst het éénmalig afromen van de reserve voor vervanging van de speeltoestellen en een bezuiniging op de structurele uitgaven voor de instandhouding van de speelplekken. De taakstelling voor de structurele instandhoudingskosten is fors. Besloten is om dit budget met 50% te verminderen. Het spreekt voor zich dat een dergelijke taakstelling zal leiden tot het terugdringen van het aantal speelplekken.

4.9 AANBIEDERS

‘Last-but-not-least’ geldt dat zich van tijd tot tijd initiatiefnemers bij de gemeente Maastricht melden voor ondersteuning bij realisatie van nieuwe vormen van bewegen en accommodatie in de openbare ruimte.

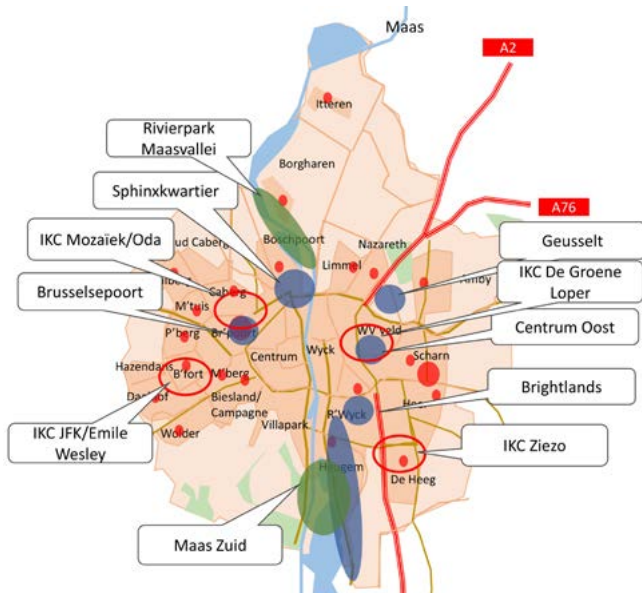
Voorbeelden van die initiatieven zijn:

- De realisatie van een bikepark (BMX) op en rondom het voormalige sportpark De Heeg.
- De realisatie van een skatepark bij het ‘Noorderbrug Kavel’ waar een combinatie van bewegen en cultuur wordt beoogd.
- Realisatie van voorzieningen voor schaken in de openbare ruimte (Plein 1992 of langs de Maas in Ceramique).
- De Blauwe Loper.

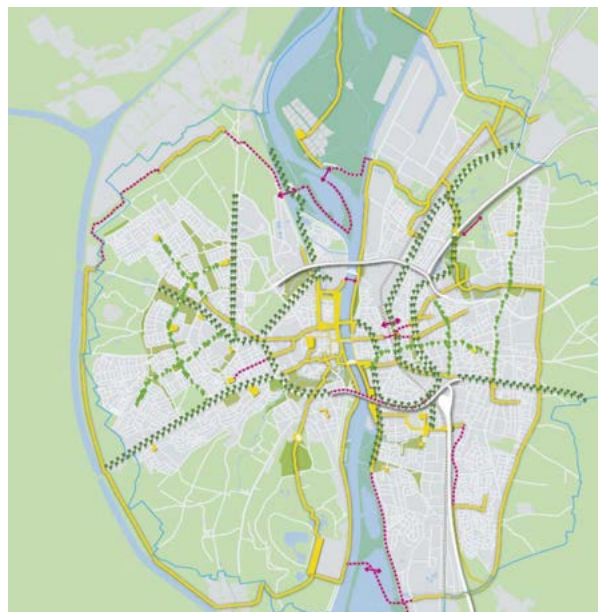
4.10 SAMENVATTEND

Samenvattend geldt dat bewegen en sporten in de buitenruimte de komende jaren nog belangrijker gaat worden dan nu al het geval is. De trends en ontwikkelingen in de sportdeelname van Maastrichtenaren, de veranderende visie op bewegingsonderwijs en de mogelijke rol van sport en bewegen in het sociale domein zijn daar enkele oorzaken van. Versterking van de beweegvriendelijkheid van Maastricht is daarmee nodig, maar ook mogelijk. Een aantal ontwikkelingen (onderwijshuisvesting, de ambities van de omgevingsvisie) bieden kansen om de komende jaren stappen te zetten in de verbetering van de beweegvriendelijkheid van de stad. Concreet:

- De ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC) in het primair onderwijs biedt kansen om in en rondom de belangrijkste IKC’s (de kern-IKC’s) de schoolpleinen en buitenruimte rondom de school meer uitnodigend en meer beweegvriendelijk in te richten. Het betreft dan concreet andere vormen van binnensport, uitnodigende en openbare schoolpleinen en een sportieve omgeving. Die ontwikkeling kan hand in hand gaan met het verminderen van nauwelijks functionele speelplekken in de omgeving van die IKC’s.
- Het is te verwachten dat aan de Groene Loper een campus wordt ontwikkeld voor het Voortgezet Onderwijs. Die ontwikkeling biedt kansen voor eigentijdse binnensportaccommodatie, maar ook voor de ontwikkeling van een nieuwe ‘hotspot’ voor bewegen in de buitenruimte.
- De omgevingsvisie zet in op behoud en versterking van ontmoetingscentra in de stad en op versterking van enkele levendige gebieden in de stad. Ook die ontwikkeling biedt aangrijpingspunten. De meest prominente

Kansenkaart

Routes

Figuur 14: De Kansenkaart voor versterking van de beweegvriendelijkheid van Maastricht.

ontmoetingscentra en levendige gebieden zouden ook de locaties kunnen worden voor opgewaardeerde speelplekken, in combinatie met het verminderen van kleinere speelplekken in de omgeving van die gebieden.

- De omgevingsvisie zet ook in op verdere vergroening en op groene gebieden aan de oevers van de Maas zowel in het noorden als het zuiden van Maastricht. Dat zijn bij uitstek ook gebieden die zich ertoe lenen om de groeiende behoefte aan sporten en bewegen in de buitenruimte op te vangen. Verder zet de stad in op verbetering van routes in en rondom die stad die de beweegvriendelijkheid ook versterken.

Deze aangrijpingspunten hebben wij omgezet in een 'kansenkaart'. Die kansenkaart is in de volgende figuur weergegeven. Deze kaart bevat aan de linkerkzijde een schematisch overzicht van de ambities en plannen uit de omgevingsvisie die de meest concrete aangrijpingspunten bieden voor versterking van de beweegvriendelijkheid van Maastricht. De rechterzijde geeft het overzicht van de ambities op het gebied van de routes in de stad.

Naast het aanhaken bij de ontwikkelingen in het onderwijs en bij de omgevingsvisie kan de beweegvriendelijkheid van Maastricht ook worden verbeterd door ingrepen binnen de sector sport zelf. Die ingrepen zijn:

- Het versterken van het open karakter en de brede functie van de meest prominente sportparken in Maastricht (De Geusselt, Heugem, Jekerdal, Scharn en West).
- Het verminderen van het aantal openbare sport- en speelplekken en tegelijkertijd opwaarderen van de resterende speelplekken.
- Het aanbieden van programma's voor bewegen in de buitenruimte in die wijken en voor die doelgroepen waar stimulering het meest nodig is.

5

Van visie naar realiteit

5.1 INLEIDING

In de vorige hoofdstukken is beschreven dat de sport- en beweegdeelname van de inwoners van Maastricht de afgelopen jaren is gestegen en dat sporten en bewegen in de buitenruimte één van de belangrijke oorzaken is van die stijging. Ook is aangegeven dat de beweegvriendelijkheid van de stad de toets der kritiek kan doorstaan, maar dat het beter kan en moet. Dat laatste omdat verwacht mag worden dat nog meer inwoners dan nu gaan bewegen in de buitenruimte.

In dit hoofdstuk wordt – aan de hand van een aantal speerpunten – aangegeven welke concrete aangrijpingspunten er zijn om de beweegvriendelijkheid van de stad te verbeteren. Per speerpunt wordt weergegeven wat de ambitie is, hoe die ambitie de komende jaren zal worden vormgegeven en – indien op dit moment mogelijk – welke financiële gevolgen dat zal hebben.

5.2 SPEERPUNT 1: BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING IKC'S EN CAMPUS GROENE LOPER

De context

In het vorige hoofdstuk is beschreven dat Maastricht de komende jaren verder inzet op Integrale Kindcentra (IKC's). De ambitie is om tegelijkertijd, op en rond die IKC's concrete verbeteringen van de beweegvriendelijkheid van de buitenruimte te realiseren. Daarbij wordt voorgesteld om die verbeteringen eerst en vooral rondom de vier zogeheten Kern-IKC's in gang te zetten. De vier Kern-IKC's zijn IKC Ziezo, IKC De Groene Loper, IKC John F. Kennedy/Emile Wesley en IKC Mozaïek/St. Oda. Redenen om voor deze vier Kern-IKC's te kiezen zijn:

- De fysieke ingrepen aan de schoolgebouwen in Maastricht zijn het grootst bij deze Kern-IKC's. In ieder geval twee van deze schoolgebouwen worden volledig nieuw gerealiseerd (Ziezo en De Groene Loper). Voor de beide andere Kern-IKC zal sprake zijn van grootschalige renovatie in combinatie met uitbreiding/nieuwbouw. De verbetering van de beweegvriendelijkheid biedt daarmee op deze locaties de beste kansen. De plannen voor ver- en nieuwbouw kunnen 'hand in hand' gaan met herinrichting van de buitenruimte, wat op andere locaties minder eenvoudig tot zelf niet mogelijk zal zijn.
- Drie van de vier Kern-IKC's bevinden zich in wijken waar de sport- en beweegdeelname laag is (Caberg, Belfort en Wittevrouwenveld). Juist in die wijken is een aantrekkelijk aanbod van speel- en beweegmogelijkheden van belang. Daarbij geldt bovendien dat de speelpleinen die ons voor ogen staan ook bij uitstek geschikt zijn voor sportstimuleringsactiviteiten voor volwassenen en ouderen, wat ook in die wijken het meest noodzakelijk is.
- In de vier wijken staan ook bovenmatig veel kleinere, weinig functionele speelplekken. De ambitie om dergelijke speelplekken te vervangen door meer uitdagende en kwalitatief meer hoogwaardige speelplekken (zie speerpunt 3) gaat dus 'hand in hand' met de versterking van de IKC-ontwikkeling.

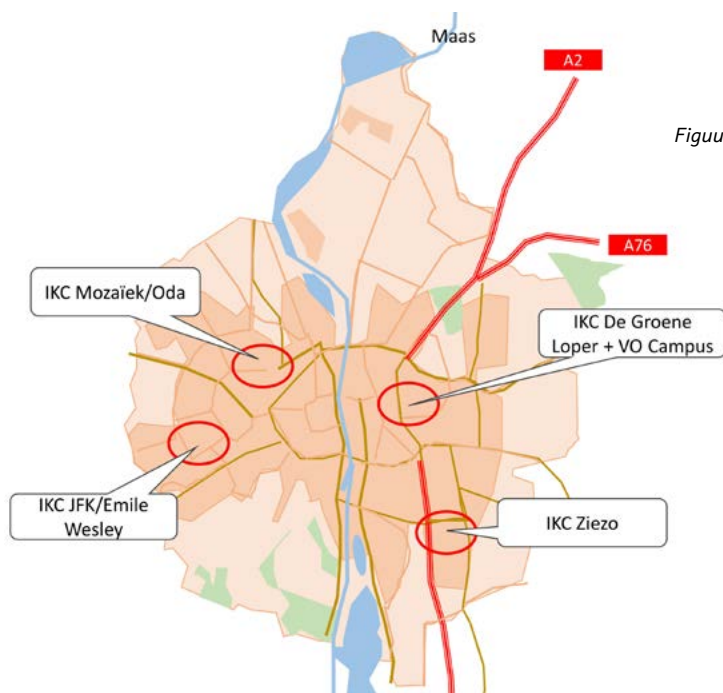
De plannen

Er wordt ingezet op:

- De discipline sport en bewegen integraal onderdeel uitmaakt van de projectteams die de plannen voor de

individuele Kern-IKC's en de campus Groene Loper uitwerken. Daarbij geldt dat de discipline sport en bewegen betrokken is geweest bij de ontwikkeling van IKC Ziezo en op dit moment ook aan tafel zit bij de planvorming rond IKC De Groene Loper en IKC JFK/EW.

- Vrijkomende budgetten vanuit sport en bewegen, als gevolg van de te verwachten herschikking van het aanbod van binnen- en buitensportaccommodaties en van speelplekken (deels) worden ingezet als bijdrage aan de ontwikkeling van openbare en uitnodigende beweegpleinen en de beweegvriendelijke omgeving rond de vier Kern-IKC's.
- Tegelijkertijd het aanbod van kleine, weinig functionele sport- en speelplekken rondom een straal van 400 meter de Kern-IKC's sterk wordt teruggebracht.

Figuur 15: Locaties van de vier Kern-IKC's.

Gegeven de planning van het Integraal Huisvestingsplan zullen in dat geval de 'beweegpleinen nieuwe stijl' als volgt worden gerealiseerd:

- IKC Ziezo (in ontwikkeling, oplevering 2021)
- IKC JFK/EW, 2021-2022
- IKC De Groene Loper, 2022-2023
- IKC Mozaïek/Oda, 2024

De inrichting van de 'beweegpleinen nieuwe stijl' en de beweegvriendelijke omgeving brengt investeringen met zich mee. Die ramen wij op dit moment op minimaal € 300.000,- per locatie, wat het totaal op € 1,2 miljoen brengt. De jaarlijkse exploitatiekosten bedragen circa € 45.000,-. De financiering hiervan willen we gezamenlijk oppakken met alle betrokken partijen. In de raadsvoorstellen van de IKC's komen we daarop terug.

schetsontwerp IKC Groen de Loper

5.3 SPEERPUNT 2: BEHOUD/VERSTERKEN HOTSPOTS

De context

Er zijn op dit moment onmiskenbaar locaties in Maastricht waar het bewegen in de buitenruimte zich concentreert. De voorzieningen, de kwaliteit van de openbare ruimte of de natuur oefenen op die locaties grote aantrekkingskracht uit op de Maastrichtenaar. De vormen van bewegen en sporten en de leeftijdsgroepen verschillen per locatie, maar de hotspots hebben één ding gemeen, ze worden intensief gebruikt.

De bestaande ‘hotspots’ zijn:

- De Griend, een locatie die vooral aantrekkingskracht uitoefent op kinderen en tieners.
- Het Stadspark, waar vrijwel alle leeftijdsgroepen gebruik van maken voor zeer uiteenlopende vormen van bewegen en sporten (spelen op de speelplek, calisthenics, groepslessen zoals bootcamp, yoga, gymnastiek, etc.).
- De Sint Pietersberg e.o. die veel gebruikt wordt voor wandelen, hardlopen en mountainbiken. Deze activiteiten vinden deels individueel en ongeorganiseerd plaats, deels anders georganiseerd (groepen die samen rennen of mountainbiken) of deels georganiseerd (wandelen- en hardlooptochten van Atletiek Maastricht).
- De Geusselt, waar – naast de verenigingssport (hockey, voetbal, zaalsporten en zwemmen) ook andere vormen van bewegen plaatsvinden (speelplek, calisthenics, hardlopen, etc.).
- De Groene Loper, die inmiddels intensief wordt gebruikt voor hardlopen.
- Het Charles Eyck park, dat – net als het Stadspark – intensief wordt gebruikt voor tal van groepslessen in de buitenruimte.
- Sportpark West, dat net als De Geusselt, ook een functie vervult voor ongeorganiseerde sporters.
- De calisthenics-locaties Hazendans, Florasingel, wijkpark Caberg en Rijksweg De Heeg.
- De grotere openbare sport- en speelplekken Florasingel, Cruijff-court Pottenberg, Wijkpark Caberg, Altadonk Oud Caberg, Old Hickoryplein, Edisonpark, Miradorplein, Jerichoplein, Ireneweg Borgharen, Rijksweg De Heeg en Oranjeplein.

Het is te verwachten dat het gebruik van deze hotspots de komende jaren gaat toenemen, omdat:

- Ongeorganiseerd sporten in de buitenruimte zal de komende jaren naar verwachting verder groeien. Steeds meer inwoners zullen deze manier van bewegen en sporten verkiezen boven het sporten in verenigingsverband. Door deze algemene trend zal de intensiteit van het gebruik van de hotspots verder toenemen.
- UM-sport wil de komende jaren ook meer gebruik gaan maken van de buitenruimte. UM-sport heeft zich de afgelopen jaren geconcentreerd op het ‘in goede banen’ leiden van de sterke groei van het ledenaantal en de opstart van de nieuwe sportaccommodatie in Randwyck. De komende jaren wil UM-Sport haar leden ook groepslessen en andere beweegvormen in de buitenruimte aanbieden. De buitenruimte rondom de eigen binnensportaccommodatie is daar onvoldoende geschikt voor. UM-Sport zou graag meer gebruik gaan maken van De Groene Loper en het sportpark Heugem voor deze activiteiten.
- Er vindt ontwikkeling van onderwijslocaties plaats aan De Groene Loper. In de vorige paragraaf is al het IKC De Groene Loper genoemd. Hoogstwaarschijnlijk wordt aan De Groene Loper ook een VO Campus ontwikkeld. Ook die ontwikkeling kan gepaard gaan met een beweegvriendelijk ontwerp van de buitenruimte.
- De ‘hoofdgebruikers’ van het Sportpark Jekerdal ontwikkelen plannen voor verbreding van de maatschappelijke functie van dat park. Onderdeel van die plannen is waarschijnlijk de versterking van de functie van het park voor vertrek- en aankomstpunt voor groepen wandelaars, hardlopers, mountainbikers en wielrenners.

De te verwachten toename van de bestaande ‘hotspots’ stelt eisen aan toegankelijkheid en onderhoud van deze locaties. Naast de bestaande ‘hotspots’ zijn er initiatieven voor de ontwikkeling van nieuwe locaties/gebieden. Een deel van die initiatieven vloeit voort uit gemeentelijk beleid (de omgevingsvisie), een deel is particulier initiatief. Belangrijke initiatieven zijn (zonder de pretentie te hebben volledig te zijn):

- **Maasovers Noord en Zuid:** In de omgevingsvisie wordt ingezet op vergroening van de oevers van de Maas zowel aan de noordkant als de zuidkant van Maastricht. Die vergroening zal ongetwijfeld worden ‘ontdekt’

door wandelaars, hardlopers en mountainbikers. Het beweegvriendelijk inrichten van deze vergroening kan de te verwachten groei van bewegen in de buitenruimte voor een deel opvangen.

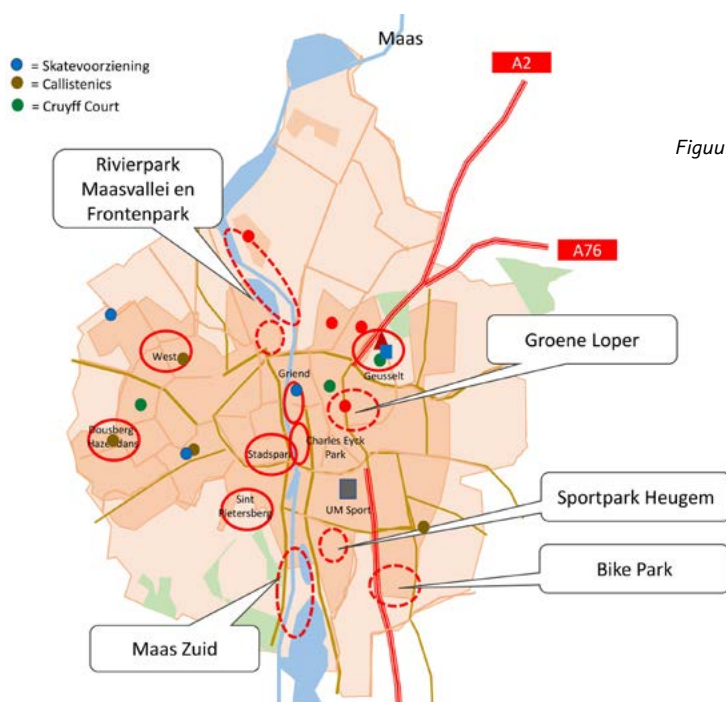
- **Bikepark:** Dit betreft een particulier initiatief voor de ontwikkeling van een bikepark op het voormalige sportpark De Heeg.
- **Stadsnomade:** Ook dit is een particulier initiatief dat een culturele en sportieve invulling beoogt van het 'Noorderbrug Kavel'. De zogeheten Push4Oasis heeft de ambitie om outdoor sport- en speelvoorzieningen (skatepark, urban sports, uitdagend speelplein) te combineren met cultuur en ontmoeting.
- **Limmel aan de Maas:** Dit particuliere initiatief wil het voormalige Trega-terrein inzetten voor woningbouw, gecombineerd met sport- en recreatievoorzieningen.

Deze opsomming heeft niet tot doel om aan te geven dat de genoemde initiatieven allen doorgang zullen vinden en/of op gemeentelijke ondersteuning moeten rekenen. De opsomming heeft wel tot doel om aan te geven dat zich van tijd tot tijd initiatiefnemers melden bij de gemeente Maastricht met ideeën/plannen voor nieuwe of aanvullende locaties voor bewegen in de buitenruimte. Dergelijke initiatieven kunnen een verrijking bieden voor de beweegvriendelijkheid van de stad en ook doelgroepen aanboren/activiteiten aanbieden die nu niet of te weinig aan bod komen. Het is voor de gemeente – gegeven de bestaande beleidsregels voor ondersteuning aan beweeg- en sportaccommodaties – moeilijk om onderbouwd te besluiten of en in welke mate de initiatieven zullen worden ondersteund.

De plannen

Maastricht gaat inzetten op het behoud van de bestaande hotspots en streeft naar uitbreiding van bestaande en nieuwe hotspots om de te verwachten groei van bewegen en sporten in de buitenruimte 'vrij baan' te geven. Concreet betekent dit:

- Voldoende budget voor onderhoud en vervanging van de bestaande hotspots.
- Gerichte uitbreiding van het aantal toestellen op hotspots waar een aantoonbaar tekort is (bijvoorbeeld calisthenics Stadspark).
- De ontwikkeling van een afwegingskader op basis waarvan de gemeente kan besluiten om particuliere initiatieven voor uitbreiding van beweeg- en sportfaciliteiten in de buitenruimte al dan niet te ondersteunen. Dit omdat investeringen in beweeg- en sportfaciliteiten in de buitenruimte vaak effectiever zijn dan investeringen in formele sportaccommodaties (binnensport, sportparken). Investeringen in de buitenruimte leiden vaak tot meer deelnemers/sporters dan in de formele accommodaties, maar de bestaande budgetten kunnen daar niet voor worden ingezet. De hoofdpunten van dit afwegingskader kunnen zijn:
- De bijdrage die het initiatief levert aan de sportieve en sociale opgave van de stad.

Figuur 16: Bestaande en zich ontwikkelende hotspots.

- Het te verwachten bereik van het initiatief (aantallen leden/deelnemers) en dan vooral de mate waarin het initiatief nieuwe doelgroepen weet te bereiken die met het bestaande aanbod onvoldoende aan bod komen.
- Inhoudelijke samenwerking, waarbij wordt gelet op de mate waarin een initiatief samenwerkt met cultuur, onderwijs, sport en zorg.
- De toekomstbestendigheid van het initiatief.
- Innovatief gehalte, waarbij wordt gekeken of en in welke mate het initiatief echt iets toevoegt aan het aanbod in de stad of dat er juist sprake is van ‘meer van hetzelfde’.

5.4 SPEERPUNT 3: KWALITEITSSLAG OPENBARE SPORT- EN SPEELPLEKKEN

De context

In deze nota is op meerdere plekken benadrukt dat Maastricht, stadsbreed, over een royaal aanbod aan speelplekken beschikt. Per 26 kinderen is één speelplek aanwezig, met – over het algemeen – een goede spreiding over de stad. Er zijn meerdere argumenten om dit aanbod aan te passen, te weten:

- **De kwaliteit van de speelplekken:** Maastricht beschikt enerzijds over grotere speelplekken met een ruim aanbod van afwisselende toestellen. Deze speelplekken bieden voldoende uitdaging en voldoende afwisseling voor een goede motorische ontwikkeling. Er zijn echter nog veel meer speelplekken waarvan de meerwaarde in twijfel mag worden getrokken (kleine speelplekken, met één of enkele toestellen). Vaak zijn die kleine speelplekken ook nog op een steenworp afstand gevestigd van andere kleinere of grotere speelplekken.
- **IKC-ontwikkeling:** Bij het speerpunt over de IKC-ontwikkeling is als ambitie geformuleerd dat op en rondom deze schoollocaties openbare, aantrekkelijke en uitnodigende voorzieningen worden gerealiseerd voor spelen en bewegen in de buitenruimte. Het is meer dan verdedigbaar dat in dat geval de kleinere speelplekken rondom deze IKC-locaties komen te vervallen.

De plannen

Het gehele aanbod van speelplekken is op wijkniveau door ons tegen het licht gehouden. Daarbij is per wijk gekeken naar het verminderen van het aantal speelplekken op basis van de volgende uitgangspunten:

- **Behoud van de kwalitatief goede en grotere speelplekken:** Als uitgangspunt is gehanteerd, dat de grotere en kwalitatief goede speelplekken, die de meeste uitdaging bieden, behouden blijven. Speelplekken binnen een straal van enkele honderden meters van deze grotere speelplekken kwamen in principe in aanmerking voor opheffen.
- **Behoud van spreiding:** Ook is gekeken naar de mogelijkheden voor vooral jonge kinderen om een speelplek te bereiken zonder dat een verbindingsweg moeten worden overgestoken. Daarbij zijn 50-kilometerwegen als ‘harde grens’ aangehouden. Ook is zoveel mogelijk gekeken naar het handhaven van een redelijk aanbod, gegeven het aantal kinderen in de betreffende wijk.
- **Terugdringen van overmaat:** In sommige wijken is sprake van een onevenredig groot aantal speelplekken, vaak ook binnen enkele tientallen meters van elkaar gevestigd. In dergelijke situaties wordt een stevige reductie van het aantal speelplekken voorgesteld.

Gevolg van deze kwaliteitsslag is dat het aantal openbare sport- en speelplekken wordt teruggebracht van circa 200 naar circa 125. Dat is een daling van 75 speelplekken. Ondanks deze daling is sprake van een goed verdedigbare spreiding van speelplekken. Vrijwel nergens zal het voorkomen dat jonge kinderen (tot circa 10 jaar) een 50-kilometerweg moeten oversteken om een speelplek te bereiken. Ook geldt dat alle grote speelplekken gehandhaafd blijven.

Een tweede gevolg is dat ongeveer 10% wordt bezuinigd om de jaarlijkse kosten voor instandhouding van de openbare sport- en speelplekken. Dat is een beperkte bezuiniging wat zijn oorzaak heeft in de kostenstructuur

van de speelplekken. Er wordt immers ingezet op handhaving van de grotere sport- en speelplekken die tezamen 60% van de jaarlijkse kosten veroorzaken. De kleinste speelplekken (waar het aantal van wordt verminderd) veroorzaken slechts 14% van de kosten. Bij deze cijfers moet worden opgemerkt dat eventuele investeringen in toegankelijke en uitdagende speelpleinen bij de kern-IKC's (speerpunt 1) niet zijn meegenomen. Ook intensiever onderhoud en uitbreiding van bestaande hotspots (speerpunt 2) is niet meegenomen. Dergelijke investeringen zullen kostenverhogend werken.

Hierbij moet direct worden opgemerkt dat de raad een besluit heeft genomen voor een aanmerkelijk grotere bezuiniging. De gevolgen van dat raadsbesluit op het aanbod van openbare sport- en speelplekken zijn in een afzonderlijke notitie neergelegd.

5.5 SPEERPUNT 4: OPEN SPORTPARKEN

De context

In 2008 is het spreidingsbeleid sportparken Maastricht vastgesteld. Doel van dat beleid was om de maatschappelijke functie van de buitensportparken in Maastricht te verbreden en de vitaliteit van de buitensportverenigingen te versterken. De gedachte was om het aantal buitensportparken in Maastricht te verminderen en tegelijkertijd de resterende parken een kwaliteitsimpuls te geven. Concreet wilde Maastricht komen tot 5 multifunctionele kwaliteitsparken met een open karakter. Deze parken zouden worden gebruikt door verenigingen, door recreanten, door buitenschoolse opvang, et cetera. Elk van de parken zou via sportparkmanagement worden beheerd. De beoogde 5 kwaliteitsparken waren De Heeg, Scharn, Geusselt, West en Jekerdal. De realisatie van het spreidingsbeleid is destijds gestart met de vernieuwing van Sportpark West, gevolgd door De Geusselt. De plannen rond het Sportpark De Geusselt zijn volledig gerealiseerd. De overige kwaliteitsparken zijn niet gerealiseerd mede door gebrek aan financiële middelen, waarna het spreidingsbeleid 'op een zijspoor' is beland.

Dit neemt niet weg dat er de nodige initiatieven zijn rondom de sportparken.

- Het Sportpark Heugem is de afgelopen jaren opgewaardeerd. De opwaardering bestond uit de aanleg van kunstgrasvelden, renovatie van natuurgrasvelden en renovatie van het kleed-/clubgebouw. Na die opwaardering is de hoofdgebruiker (RKSV Heugem) gestart met het project Smile. Smile is een verbindingsproject

Figuur 18: Openbare sportparken.

waarin sport, ontmoeten en integratie van alle doelgroepen centraal staan. De letterlijke doelstelling van Smile is “het mogelijk maken dat verschillende doelgroepen elkaar ontmoeten in een andere omgeving en/of buiten de dagelijkse situatie leidend tot een afname van het gebruik van de algemene middelen van de overheid en meer levensinhoud en een betere levensstijl”. De eerste ervaringen met Smile zijn dusdanig dat het project op het sportpark Heugem uitgebreid gaat worden en dat de wens leeft om het project ook te laten landen op bijvoorbeeld Sportpark West.

- De hoofdgebruikers van Sportpark Jekerdal (Atletiek Maastricht, Kimbria en SC Jekerdal) hebben het initiatief genomen om de functie van het park te verbreden. De verenigingen hebben de idee dat zij gezamenlijk meer kunnen betekenen voor de inwoners van Maastricht. Zij willen het park meer gaan openstellen voor recreanten, voor groepslessen, voor tieners en senioren en daar toegespitste activiteiten voor gaan aanbieden. Onderdeel van hun plannen is het meer open en toegankelijk maken van het park en het zelf organiseren van parkbeheer. De mogelijkheid om de sportparken aan te sluiten op wandel-, fiets- en/of mountainbikeroutes wordt onderzocht.

De plannen

Het verbreden van de functie en meer openbaar maken van de buitensportparken is een belangrijke ontwikkelrichting voor het verder verbeteren van de beweegvriendelijkheid van Maastricht. Voorgesteld wordt om initiatieven op dat gebied te ondersteunen, waarbij wordt aangesloten op de gebiedsgerichte aanpak die in de Uitvoeringsnota Sport en Bewegen 2020-2025 is voorgesteld. Gegeven het verzorgingsgebied van de sportparken wordt voorgesteld:

- **Maastricht Zuidwest, sportpark Jekerdal:** Voor dit park wordt als insteek voorgesteld om de initiatiefnemers ‘ruim baan’ te geven, maar gemeentelijke ondersteuning te beperken tot mogelijke fysieke aanpassingen aan het park, die wellicht nodig zijn om het park meer open te maken. De zelfredzaamheid in combinatie met de hoge sport- en beweegdeelname in dit gebied geven geen aanleiding voor stevige ondersteuning door de gemeente, noch op het gebied van programmering, noch op het gebied van beheer.
- **Scharn/Heugem:** Voor deze parken wordt voorgesteld dat – indien de hoofdgebruikers initiatieven ontwikkelen voor verbreding van de functie (in Heugem inmiddels het geval) – de gemeente ondersteuning biedt. Die ondersteuning heeft niet alleen betrekking op eventuele fysieke aanpassingen van de parken om deze meer open te maken, maar ook door bijvoorbeeld inzet van buurtsportcoaches, projectondersteuning, etc. (programmering).
- **Noodoost en Noordwest, de Geusselt en Sportpark West:** Op deze parken wordt de integrale aanpak voorgesteld. De gedachte is om daar de verenigingen actief te ondersteunen en samen met onderwijs, welzijn en zorg te komen tot een brede maatschappelijke functie van de parken. Daarbij zijn fysieke ingrepen overigens niet aan de orde. Beide parken zijn multifunctioneel, eigentijds en openbaar.

5.6 SPEERPUNT 5: AANHAKEN BIJ VERGROENING

De context

In de omgevingsvisie wordt sterk ingezet op verdere vergroening van de stad. Die vergroening wordt ingezet aan de oevers van de Maas (Noord en Zuid) en door middel van routes rondom het Centrum en routes van het Centrum naar de buitengebieden. Naar verwachting zal die vergroening leiden tot meer fiets- en wandelbewegingen en zullen deze routes en gebieden ook gebruikt gaan worden voor sporten in de buitenruimte (bijvoorbeeld hardlopen).

Plannen

Aanhaken bij de vergroening betekent niets meer, maar ook niets minder, dat de ontwikkeling van vergroening samengaat met versterking van de ontmoetings- en beweegmogelijkheden. Het groenplan van de gemeente

Maastricht heeft ontmoeten en bewegen ook als belangrijke pijlers benoemd (twee van de vijf pijlers). Op de kortere termijn zet het plan in op twee pilots, te weten de Groene en de Blauwe Loper. Elk van de pilots beoogt de groenstructuur te versterken en zodanig in te richten dat deze 'als vanzelfsprekend' uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en sporten. De discipline sport en bewegen neemt deel aan de uitwerking van deze pilots. Op de iets langere termijn gelden dezelfde uitgangspunten voor de uitbreiding van de natuurgebieden die in de Omgevingsvisie Maastricht 2040 zijn benoemd. In samenwerking met betrokken partijen versterken van de wandel-, mountainbike-, fiets- en hardlooproutes in Maastricht en versterken van de aansluiting van deze routes naar het heuvelland. Dit in samenhang met de ontwikkelrichting van de omgevingsvisie. We haken aan bij het actieplan Fietsen van de gemeente Maastricht. We willen het fietsgebruik stimuleren.

5.7 SPEERPUNT 6: PROGRAMMEREN IN DE BUITENRUIMTE

De context

De sport- en beweegdeelname in Maastricht kan zich inmiddels meten met het landelijke gemiddelde. Toch geldt dat in een aantal gebieden de sport- en beweegdeelname nog achterblijft. De gemeente wil juist in die gebieden de komende jaren het verschil maken door middel van een gerichte en integrale aanpak voor bewegestimulering.

Gezien het succes van sporten en bewegen in de buitenruimte, zullen de activiteiten voor bewegestimulering zich in toenemende mate gaan verplaatsen naar die buitenruimte. In de Uitvoeringsnota Sport en Bewegen 2020-2025 wordt voorgesteld om meer activiteiten te organiseren op en rond de multifunctionele sportparken, op de te ontwikkelen 'beweegpleinen nieuwe stijl' (bij de kern-IKC's en campus Groene Loper), in de parken, et cetera. In het uitvoeringsprogramma van Maastricht Sport heeft deze ambitie inmiddels 'handen en voeten' gekregen. Concrete voorbeelden zijn het tussen- en naschoolse aanbod op schoolpleinen en het omliggende groen, wandelactiviteiten, et cetera.

BIJLAGE 1: LIJST MET GESPREKSPARTNERS

Verenigingen en instellingen

Atletiek Maastricht, Fit Maastricht, Gemeente Valkenburg aan de Geul, Kopgroep en de themagroep duurzame sportinfrastructuur Sportakkoord, MSRV Saurus, Smile, Sportclub Jekerdal, Stuurgroep Kindcentra, Trailz 043, UM Sport, WSV Treech, WSV Randwyck.

BIJLAGE 2: PROGRAMMALIJNEN MAASTRICHT SPORT

Maastricht Sport hanteert zes programmalijnen die in combinatie de ambities voor de komende jaren op het gebied van sport- en bewegestimulering, accommodaties en de buitenruimte weergegeven. In de volgende figuur zijn die programmalijnen samengevat weergegeven. De programmalijnen zijn bewust in een volgorde van links naar rechts gepresenteerd. Aan de linkerkant ziet u de programmalijnen die vooral een publieke taak zijn en waar wij onze aandacht, tijd en middelen voor willen inzetten. De programmalijnen aan de rechterkant zijn vooral of ook een taak voor het particuliere initiatief, waar wij faciliterende rol voor onszelf zien weggelegd.

Publieke domein				Private domein	
Aangepast bewegen	In beweging komen	Beter bewegen	Samen bewegen	Spannender bewegen	Eenvoudiger bewegen
Sport-/zorgarrangementen	Traditionele verenigingssporten, wandelen, zwemmen, fietsen, sporten op (n)aschool	Modern bewegingsonderwijs en multisport	Alle sporten, met nadruk op fitheid, recreatie, ontmoeten, ontplooiën en ontspannen	Nieuwe, actieve sporten, aangepast verenigingsaanbod	Vormen van recreatief sporten, in groepen, onder begeleiding, niet-verplichtend
Activeren, stimuleren en aangepast sporten	Activeren en stimuleren	Faciliteren	Faciliteren, verenigen en kennismaken	Faciliteren en activeren	Faciliteren, combineren en ontzorgen
Barrièrevrij, aangepast voorzieningen	In de buurt, laagdrempelig, begeleid, binnen en buiten	Eigentijdse accommodatie in onderwijs en sport	Sfeer, ontmoetingsruimte, vereniging/club	Eigentijdse accommodatie en openbare ruimte	Multifunctioneel, alles in één, buitenruimte, hot spots
Chronisch zieken, mensen met een beperking en niet-vitale senioren	Inwoners met de groene leefstijl, lagere SE-score, alle leeftijden	Kinderen in de basisschoolleeftijd op school en bij de vereniging	Kinderen, jeugd en volwassenen die lid zijn van een sportvereniging. Vooral gele en deels groene leefstijl	Tieners/jongeren van huishoudens met kinderen in deze leeftijd, alle leefstijlen	Volwassenen met blauwe en rode leefstijl
Senioren en/of WMO-geïndiceerden	Niet-sporters	Kinderen	Verenigingsleden	Tieners	Volwassenen

Figuur 19: De zes programmalijnen.

Elk van de programmalijnen lichten wij hierna op hoofdlijnen toe.

Aangepast Bewegen

Deze programmalijn richt zich op bewegen en sporten door niet-vitale ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. We kiezen hier voor een integrale aanpak waarbij we nauw samenwerken met de collega's binnen het sociale domein, met Trajekt en met zorgorganisaties. We kiezen hier voor integrale sport-, beweeg- en zorgarrangementen, bij voorkeur in de onmiddellijke nabijheid van de woonomgeving. Onze aandacht gaat daarbij vooral uit naar de wijken in Noordwest en Noordoost, maar niet uitsluitend.

In beweging komen

Een grote groep inwoners van Maastricht haalt de beweegrichtlijnen niet. Het is en blijft onze opgave om dit aantal te verminderen. Daarbij kiezen we – zoals al eerder vermeld – voor een stevige en integrale aanpak in onze prioriteitswijken. Voor de overige wijken zal onze inzet beperkt zijn.

Beter bewegen

Deze programmalijn zet in op meer en beter bewegen in de voorschoolse periode (samen met bijvoorbeeld de kinderopvang) en tijdens de basisschoolleeftijd. De afgelopen jaren is de motorische ontwikkeling van kinderen (vooral door ICT) sterk verminderd en dat willen we doorbreken. In lijn met Zuid Springt Eruit! willen wij onze aandacht voor deze groep inwoners (waar we overigens de afgelopen jaar ook stevig op hebben ingezet)

voortzetten. Dat doen wij door middel van integrale beweegprogramma's zoals Basisschool in Beweging en door middel van eigentijdse accommodatie. Dat zijn bijvoorbeeld uitdagend ingerichte schoolpleinen, buitenlessen, bewegend leren en meer uitdagende binnensportaccommodatie. Deze accommodaties zijn ook bij uitstek geschikt voor de huisvesting van activiteiten binnen de programmalijnen aangepast bewegen en in beweging komen.

Samen bewegen

Het percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging in Maastricht is relatief laag. Desondanks zijn nog steeds bijna 19.000 inwoners lid van een sportvereniging. Dit is een aantal om te koesteren. Het sporten in verenigingsverband blijven we stimuleren. Participatie binnen verenigingen heeft niet alleen effect op de sport- en beweegdeelname, maar ook op sociale samenhang, leefbaarheid, et cetera. Verenigingen blijven dus 'een streepje voor' houden. Binnen deze programmalijn blijven we inzetten op verenigingsondersteuning, zij het gericht dan op dit moment en op adequate huisvesting van de verenigingen. Daarbij geldt dat voor de binnensport de capaciteit wordt aangepast aan de gedaalde behoefte van de binnensportverenigingen en we hier vooral de koppeling zoeken met de ontwikkelingen van het onderwijshuisvestingsplan Primair en Voortgezet onderwijs.

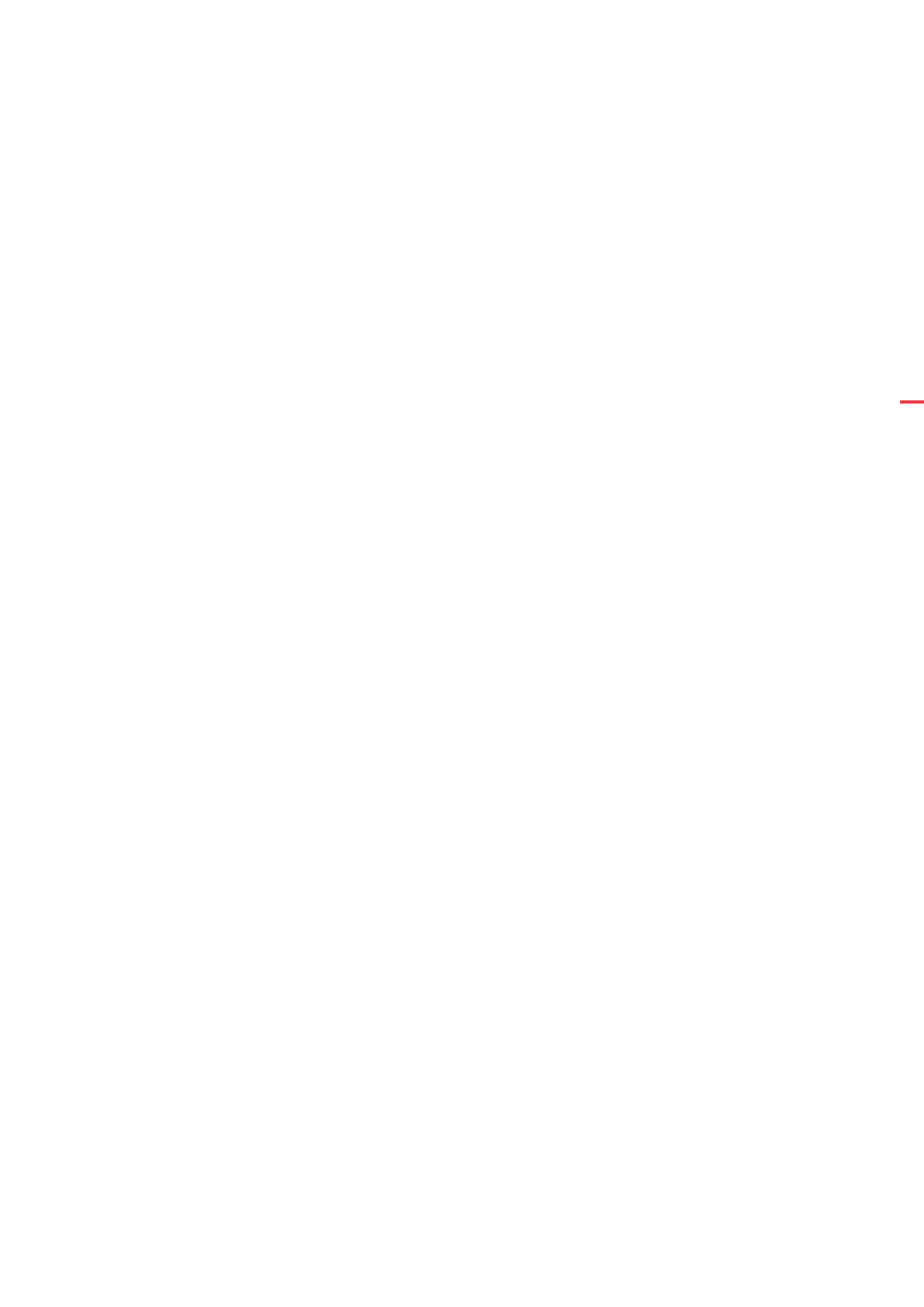
Spannender bewegen

Ook in Maastricht haken tieners massaal af bij de verenigingen. Bijbaantjes, schoolverplichtingen en andere interesses zijn reden om in grote getale de lidmaatschappen op te zeggen. In Maastricht wonen ongeveer 6.000 tieners en we ambiëren om de volgende functies voor deze doelgroep te vervullen:

- In de eerste plaats willen we, samen met de verenigingen, programma's ontwikkelen om de tieners langer vast te houden. Meer afwisseling, meer spanning en minder verplichtingen zijn de steekwoorden die deze programma's kenmerken. Dat doen wij bijvoorbeeld binnen het project SMILE.
- Voor de tieners die desondanks de georganiseerde sport verlaten zijn eigentijdse sport- en recreatiemogelijkheden verspreid over de stad van belang. Dat is mogelijk op en rondom onze sportparken, maar vooral ook door de buitenruimte aantrekkelijk te maken/houden.

Eenvoudiger bewegen

'Last-but-not-least' wil is er een grote groep volwassenen, die de intrinsieke motivatie heeft om te sporten en te bewegen, maar daarin wordt belemmerd door de beperkte hoeveelheid vrije tijd en de verplichtingen die het combineren van werk en zorgtaken met zich meebrengen. Op meerdere plekken in de stad wordt deze groep bediend door commerciële initiatieven (fitness, bootcamp) en door verenigingen (bijvoorbeeld Atletiek Maastricht met hardlooptochten). Vooral door het aantrekkelijker en beweegvriendelijker maken van de buitenruimte willen we deze groep inwoners faciliteren.

Maastricht Sport
beweegt de stad